

Hanken
Kartläggning av värderingar

Hösten 2003

POHJOISRANTA

Innehåll

Inledning	3
Insamling och analys av materialet	4
Tolkning av resultaten	5
Svarsprofil	7
Fenomen som undersökts	14
Skillnader mellan grupper av respondenter	20
Skillnader mellan män och kvinnor	26
Hur huvudämne och kön påverkar resultaten	32
Sammanfattning	
Bilagor	

Inledning

Avsikten med kartläggningen av värderingar var att utreda vilka uppfattningar studerande vid Svenska handelshögskolan (Hanken) har om individers och företags ansvarsskyldighet. I Hankens verksamhetsstrategi betonas också etiken och dess betydelse – därför är det motiverat att kartlägga värderingarna bland de studerande som är beslutsfattare i framtiden.

Man diskuterar etik och värderingar allt mer inte bara inom politiken utan också i företagsvärlden. Johanna Kujala och Sari Kuvaja konstaterar i sin bok 'Välittävä johtaminen – Sidosryhmät eettisen liiketoiminnan kirittäjinä' (fritt översatt: Ledning som bryr sig. Intressegrupper påskyndar etisk affärsverksamhet.): "... moral och affärsverksamhet har gått in i varandra och går inte att separera. Affärsverksamhet är en väsentlig del av människors vardag och de centrala parterna i affärslivet är människor. Människor har ett samvete och en benägenhet att begrunda t.ex. vad det innebär att vara en god människa och ett hårdant liv en god människa lever."

I kartläggningen av värderingar noterades att moraluppfattningar på individnivå och förväntningar gentemot företagsverksamhet går in i varandra. I kartläggningen frågade man efter de studerandes uppfattningar om företagets miljöansvar och sociala och ekonomiska ansvar. Man ville också höra om samma teman på individnivå. Avsikten var alltså att utreda de studerandes förväntningar i fråga om ansvarsfull företagsverksamhet och även hur ansvarstänkandet tar sig uttryck i deras personliga liv.

Den kartläggning av värderingar som nu genomförts är ett slags grundarbete för projekt under kommande år. Projekten skall grundligare undersöka Hankenstuderandenas värderingar och de förändringar som sker.

Insamling och analys av material

Materialiet insamlades under september 2003. En internet-enkät sändes till studerande som är inskrivna vid Hanken. Totalt 419 studerande svarade på kartläggningen. Det är svårt att bedöma svarsprocenten eftersom det e-postregister som användes innehöll många adresser som var föråldrade. Svarsprocenten är ändå inte större än 20. Viestintäoimisto Pohjoisranta Oy ansvarade för planering av kartläggningen, analys av data och rapportering.

Frågorna i undersökningen bestod av påståenden om företags och individers miljöansvar och sociala och ekonomiska ansvar. De studerande blev ombedda att bedöma hur viktiga påståendena om de ovannämnda ämneområdena är på en skala från 1 till 5. (1 =jag är av helt annan åsikt, 2 =jag är av annan åsikt, 3 =jag är varken av samma eller annan åsikt, 4 =jag är av samma åsikt, 5 =jag är av exakt samma åsikt)

I början av undersökningen utfördes faktoranalys både av de frågor som mäter företagets samhällsansvar och de som mäter individens ansvar. Faktoranalysen presenteras i bilaga 1 och 2. Summavariablerna på basis av faktoranalysen användes därefter då man undersökte hankeaternas attityder till företagets samhällsansvar och individens ansvar. I rapporten presenteras de viktigaste resultaten. Detaljerade resultat presenteras i bilagorna 3 till 7.

Tolkning av resultaten

Företagens ekonomiska ansvar

Medborgarorganisationer skadar inte företagens verksamhet.

I en konfliktsituation får ägarnas förväntningar på avkastning inte gå före de anställdas väl.

Företaget skall inte vara lönsamt till vilket pris som helst.

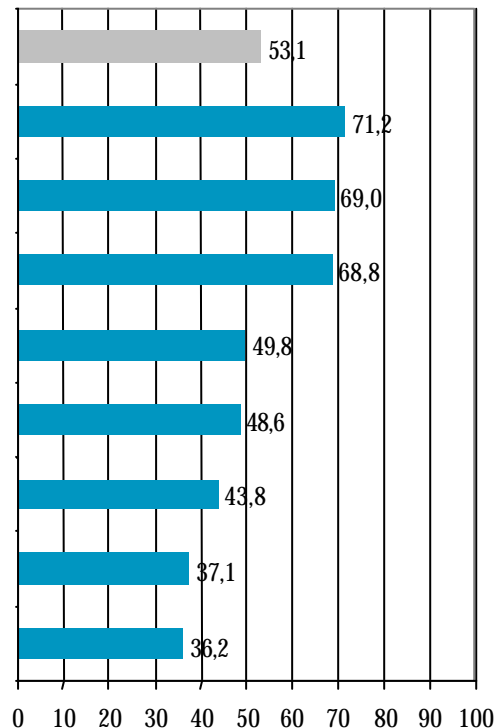
I Finland har fackföreningarna inte för mycket makt över arbetsförhållandena.

Finansiella värderingar och pengar betonas inte för mycket i företagsvärlden.

Finländska företag borde inte ha friare händer än de f.n. har att avskeda dåliga anställda.

Man skall inte sänka beskattningen av finländska företag, det skulle hota vår nuvarande välfärdsstatmodell.

Målsättningen för företaget skall inte i första hand vara att generera vinst till ägarna.

- Ju längre pelare, desto mer "etiska" är värderingarna.
- Dimensionerna har bildats med faktoranalys. Därför korrelerar svar i en enskild dimension i samma riktning. Med andra ord, om någon är av åsikten att "Medborgarorganisationer skadar inte företagens verksamhet" är hon eller han också med större sannolikhet av åsikten att "Målsättningen för företaget skall inte i första hand vara att generera vinst till ägarna".

Svarsprofil

Bakgrundsinformation

Kön

Man

Kvinna

Studieort

Helsingfors

Vasa

Livssituation

Endast studerande

I arbete som motsvarar egen bransch*

I annat arbete*

Annan

Studieår

under 3 år

4-6 år

över 6 år

Huvudämne

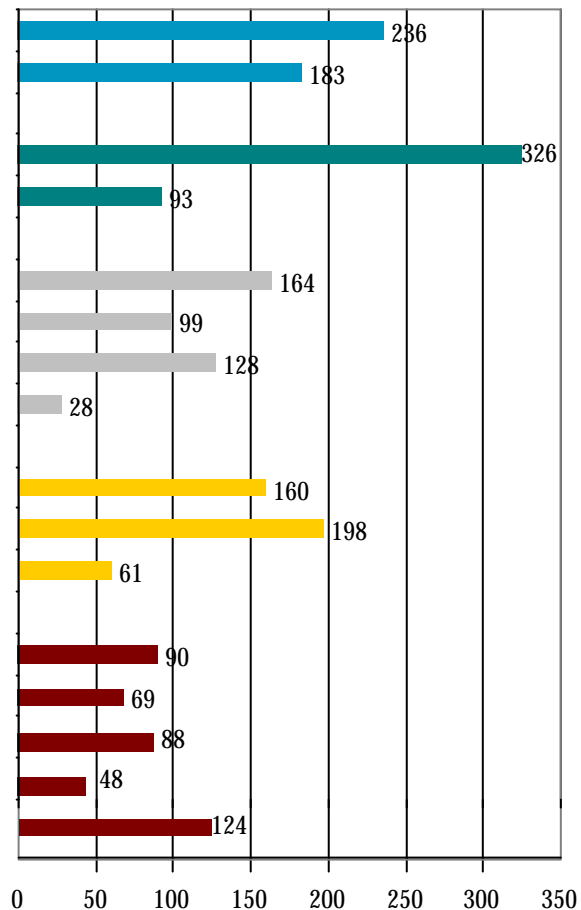
Marknadsföring

Företagsledning och organisation

Finansiell ekonomi

Redovisning

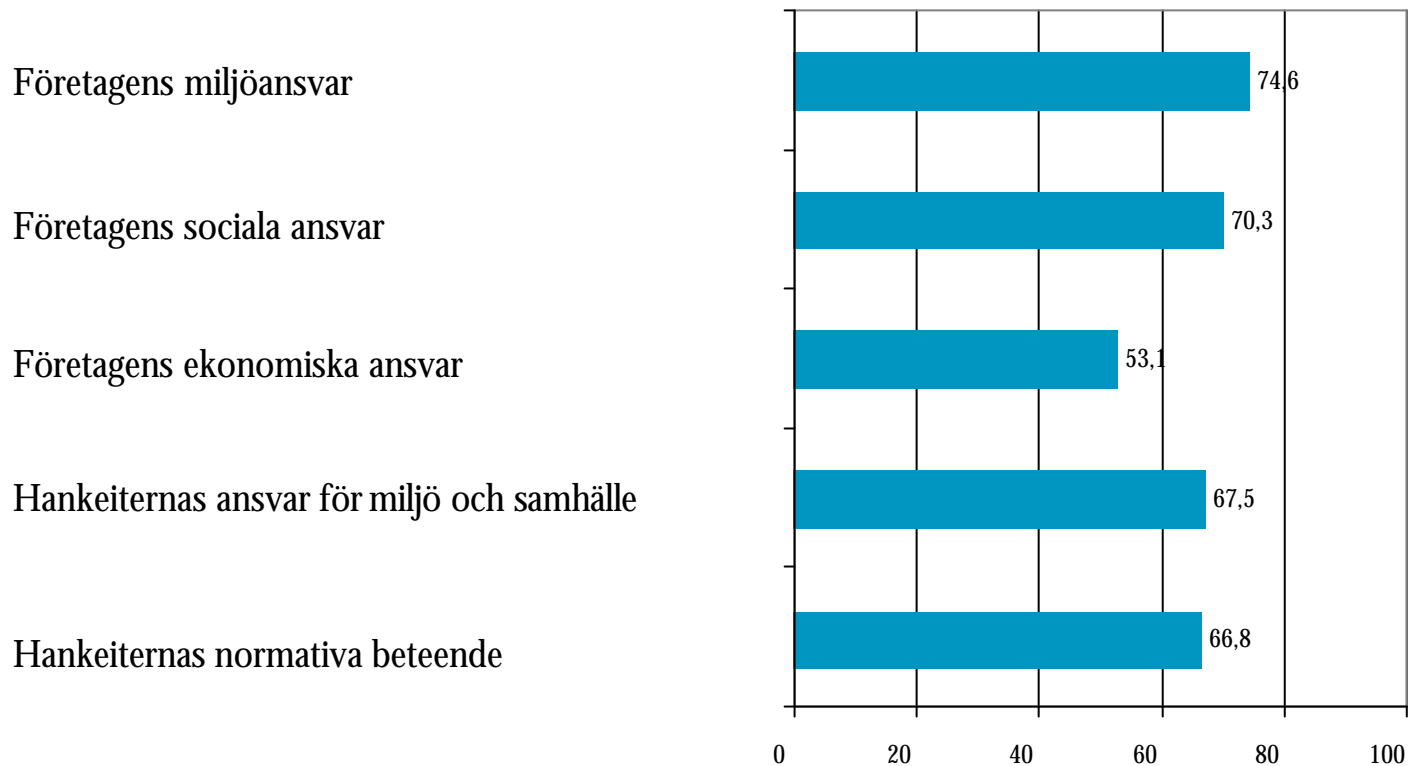
Övriga

* Här ingår både heltidsarbetande och de som arbetar vid sidan av studierna.

Fenomen som undersökts

Medeltal för alla som svarat

Företagens miljöansvar

Företagens miljöansvar

De miljöåtgärningar som företagen gör i dag har stor betydelse eftersom ny teknologi kommer att rädda miljön.

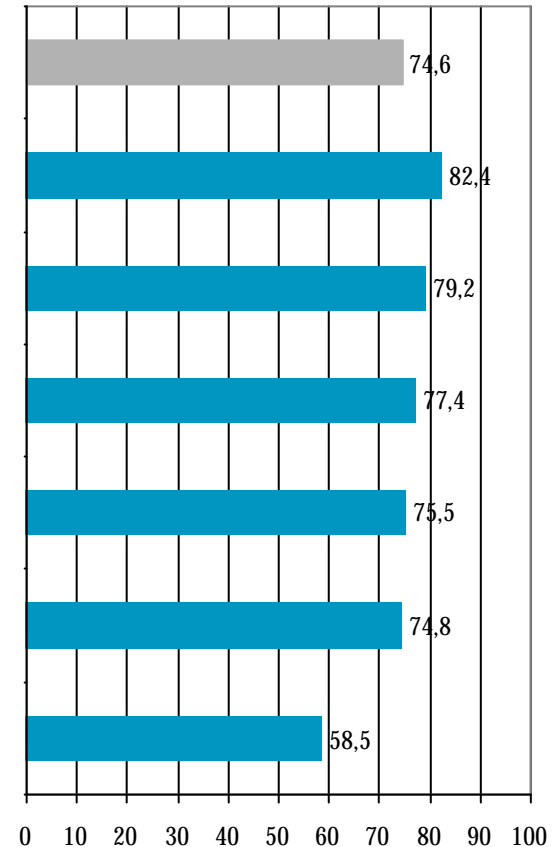
Att bära ansvar för miljön är en väsentlig del av företagslivet i dag.

Det är rimligt att finländska företag måste följa normerna i klimatavtalet (Kyoto-avtalet) trots att alla länder inte förbundit sig vid dem.

Man överdriver inte den inverkan på miljöförändringar som företagens verksamhet har.

Debatten om miljöansvar har inte gått för långt i Finland – den hindrar inte företagen från att koncentrera sig på det väsentliga, dvs. företagsverksamhet.

I Finland finns en av världens strängaste miljölagstiftningar. Företagen borde ändå verka med normer som är strängare än lagen.

Företagens sociala ansvar

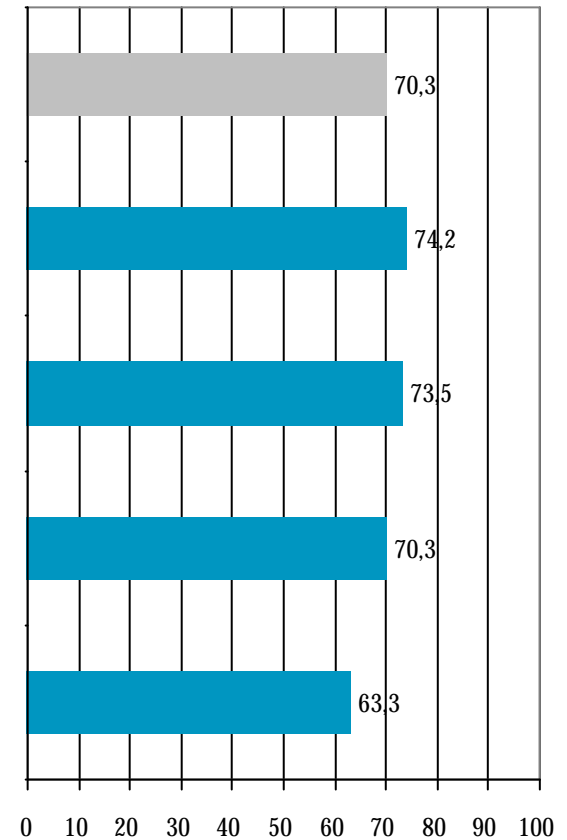
Företagens sociala ansvar

Varje företag skall se till att alla samarbetspartner som man valt följer principerna om ansvarsskyldighet och ärlighet.

Alla företag skall föra en öppen dialog med olika intressenter.

Företagen skall i alla situationer fungera etiskt.

Jämlikhet baserad på kön skall råda i företagsledningen.

Företagens ekonomiska ansvar

Företagens ekonomiska ansvar

Medborgarorganisationer skadar inte företagens verksamhet.

I en konfliktsituation skall ägarnas förväntningar på avkastning inte gå före de anställdas väl.

Företaget skall inte vara lönsamt till vilket pris som helst.

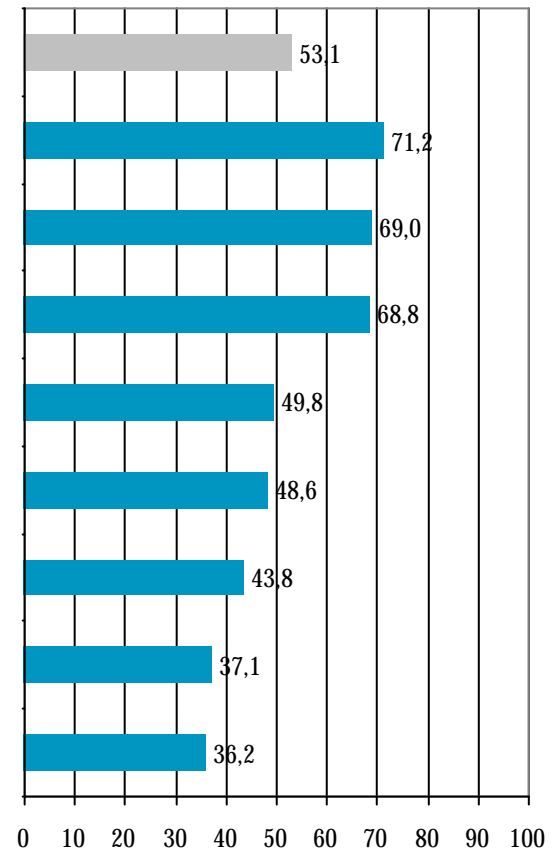
I Finland har fackföreningarna inte för mycket makt över arbetsförhållandena.

I företagsvärlden betonas inte finansiella värderingar och pengar för mycket.

Finländska företag borde inte ha friare händer än de för närvarande har att avskeda dåliga anställda.

Man skall inte sänka beskattningen av finländska företag det skulle hota vår nuvarande välfärdsstatmodell.

Målsättningen för företaget skall inte i första hand vara att producera vinst till ägarna.

Hankeiternas ansvar för miljö och samhälle

Hankeiternas ansvar för miljö och samhälle

Jag skall tänka på miljön trots att individens betydelse är liten med tanke på ekosystemet.

Jag orkar ägna mig åt återvinning.

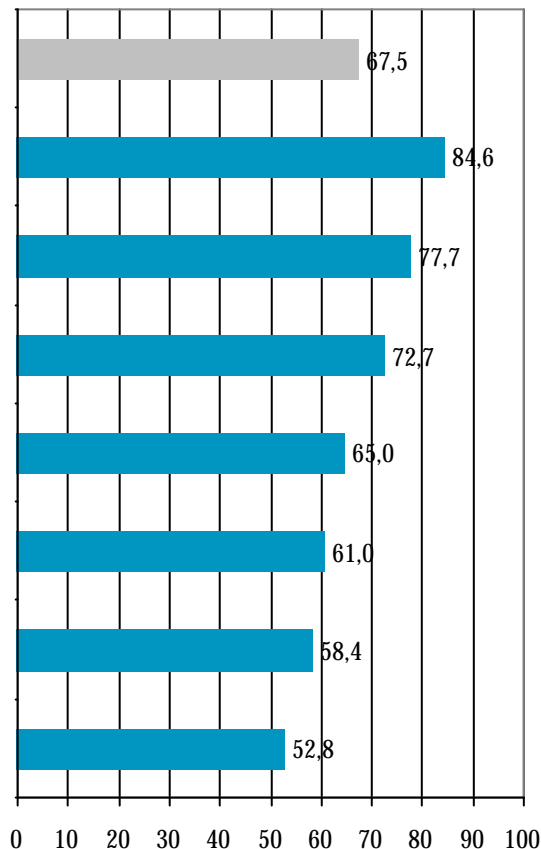
Jag är med i eller jag kan tänka mig att vara med i organisationers och sammanslutningars verksamhet som driver ett gemensamt väl (t.ex. studentkåren)

Jag tänker ofta på följderna av mina konsumtionsvanor.

Jag är intresserad av ursprunget hos en produkt som jag har köpt.

De som äger strandområden borde inte själva få bestämma till vad områdena används.

Jag ger gärna pengar till välgörenhet.

Hankeiternas normativa beteende

Hankeiternas normativa beteende

Samhälleliga normer upprätthåller ordningen trots att de begränsar mitt liv.

Jag vill främja jämlikhet.

Jag litar på utlänningar.

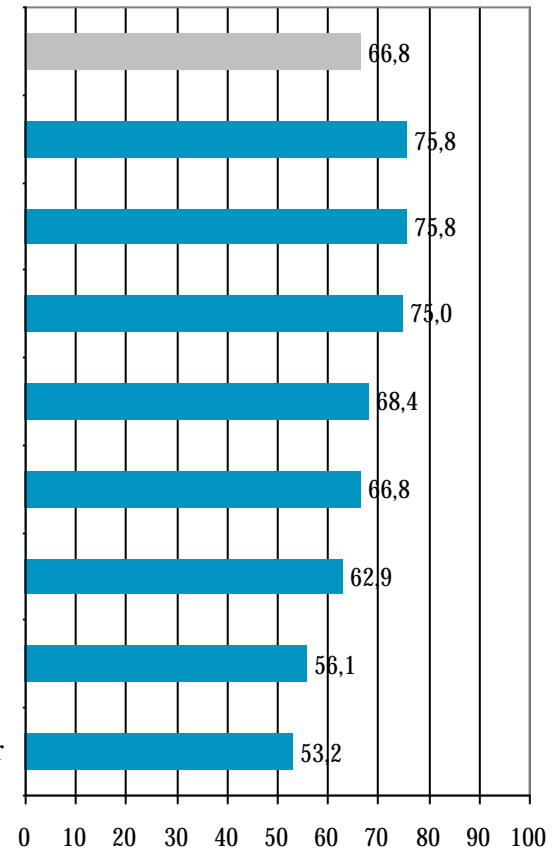
Jag skulle inte göra insider-affärer fastän jag hade insider-information.

Jag är inte redo att använda armbågstekniken fast det skulle vara det enda sättet att få makt.

Jag respekterar normer som man gemensamt godkänt och för deras skull är jag redo att ge avkall t.o.m. på mina egna fördelar.

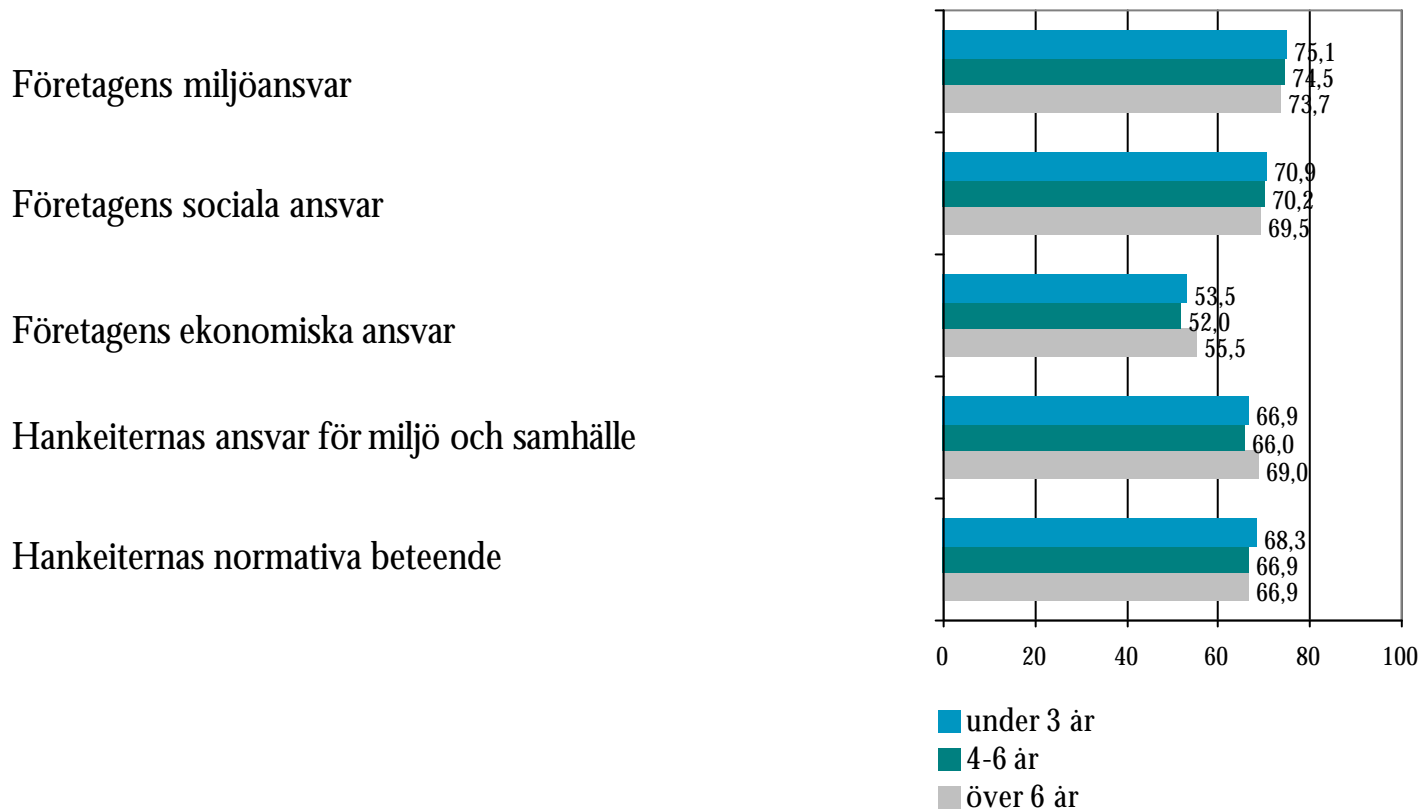
Trots att den finländska beskattningen är orimlig är jag inte redo att använda svart arbetskraft i någon situation.

Ifall studiestödscentralen inte direkt skulle få uppgifter om löneinkomster för studerande tycker jag att det skulle vara helt orimligt att inte meddela någon ifall jag under året skulle förtjäna mer än stödgränserna medger.

Skillnader mellan grupper av respondenter

Hur antalet studieår påverkar resultaten

Hur livssituationen påverkar resultaten

Företagens miljöansvar*

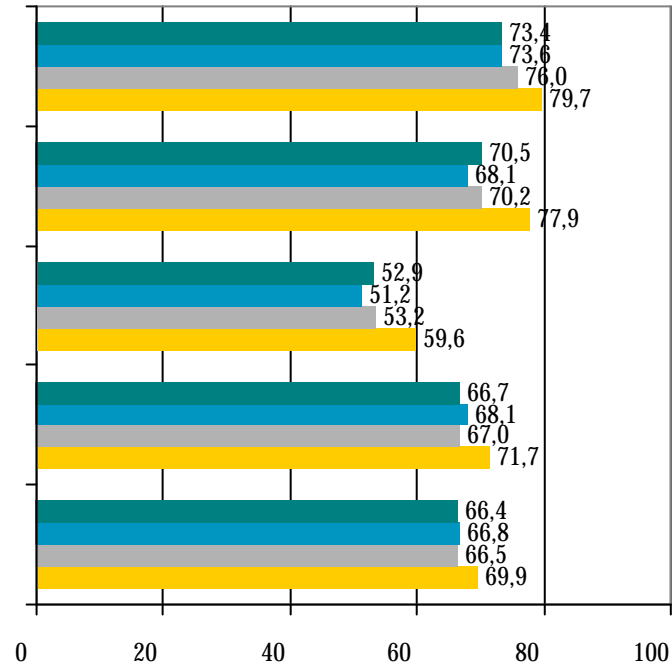
Företagens sociala ansvar

Företagens ekonomiska ansvar

Hankeaternas ansvar för miljö och samhälle

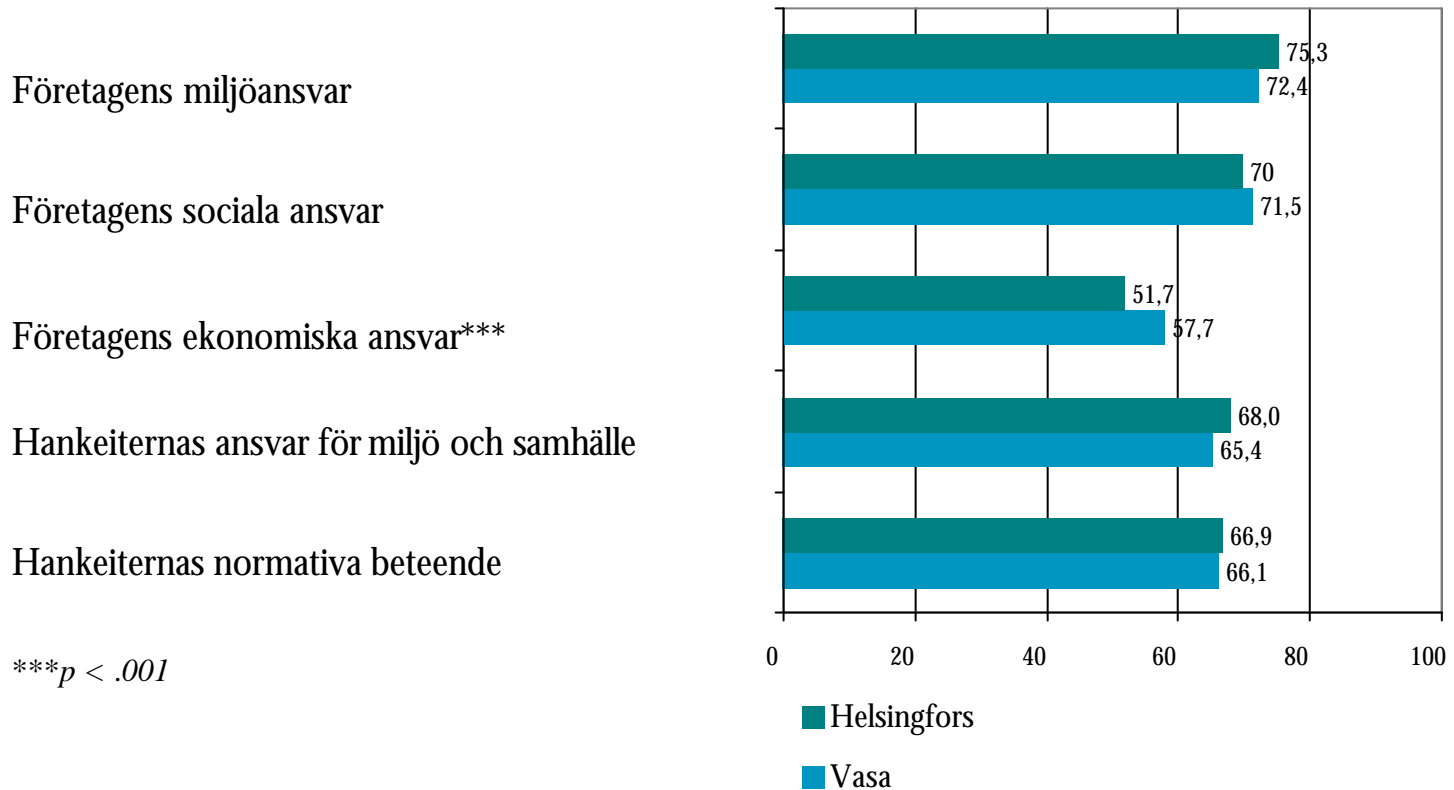
Hankeaternas normativa beteende

* $p < .05$

- Endast studier
- Arbete inom branschen (på heltid eller vid sidan av studierna)
- I annat arbete (på heltid eller vid sidan av studierna)
- Övriga

Hur studieorten inverkar på resultaten

Hur huvudämnet påverkar resultaten

Företagens miljöansvar

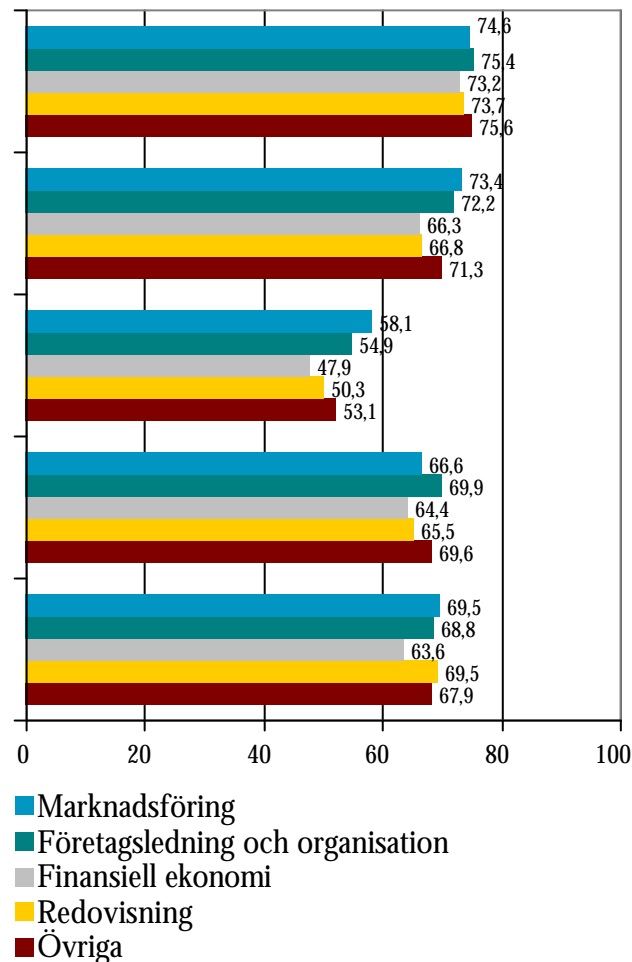
Företagens sociala ansvar*

Företagens ekonomiska ansvar***

Hankeaternas ansvar för miljö och samhälle

Hankeaternas normativa beteende*

* $p < .05$; *** $p < .001$

Hur könet påverkar resultaten

Företagens miljöansvar***

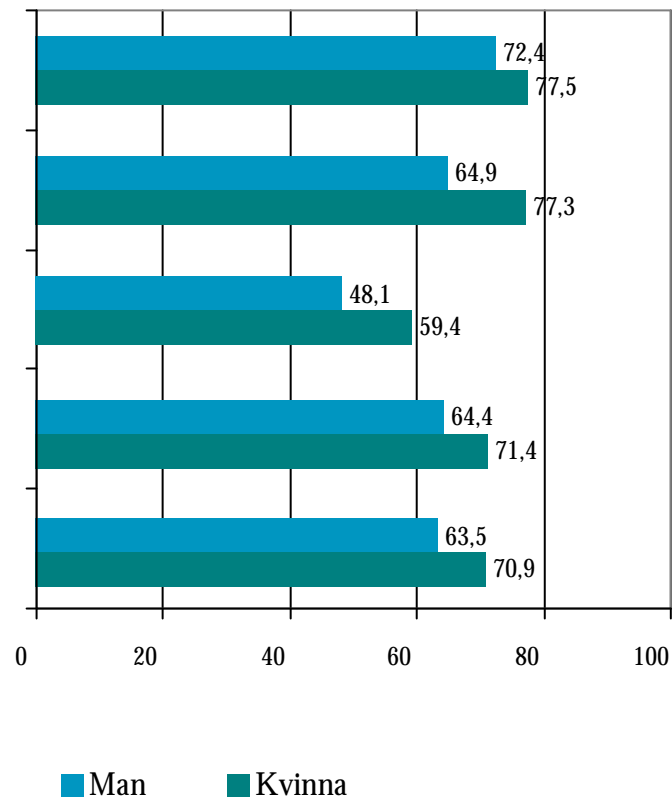
Företagens sociala ansvar***

Företagens ekonomiska ansvar***

Hankeaternas ansvar för miljö och samhälle***

Hankeaternas normativa beteende***

*** $p < .001$

Skillnader mellan män och kvinnor

Företagens miljöansvar

Företagens miljöansvar

De miljöåtgärningar som företagen gör i dag har stor betydelse trots att man i framtiden med ny teknik kunde rädda miljön.

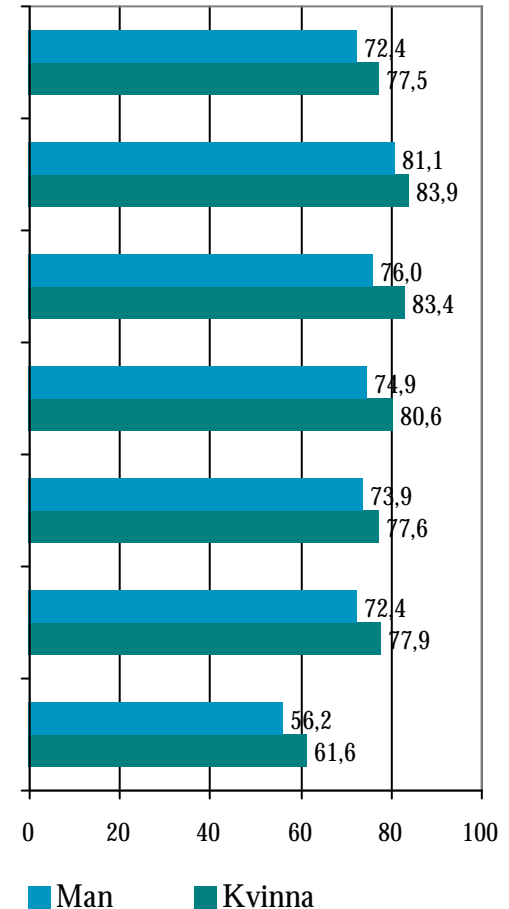
Att bära ansvar för miljön är en väsentlig del av företagslivet i dag.

Det är rimligt att finländska företag måste följa normerna i klimatavtalet (Kyoto-avtalet) trots att alla länder inte förbundit sig vid dem.

Man överdriver inte den inverkan på miljöförändringar som företagens verksamhet har.

Debatten om miljöansvar har inte gått för långt i Finland – den hindrar inte företagen från att koncentrera sig på det väsentliga, dvs. företagsverksamhet.

I Finland finns en av världens strängaste miljölagstiftningar. Företagen borde ändå verka med normer som är strängare än lagen.

Företagens sociala ansvar

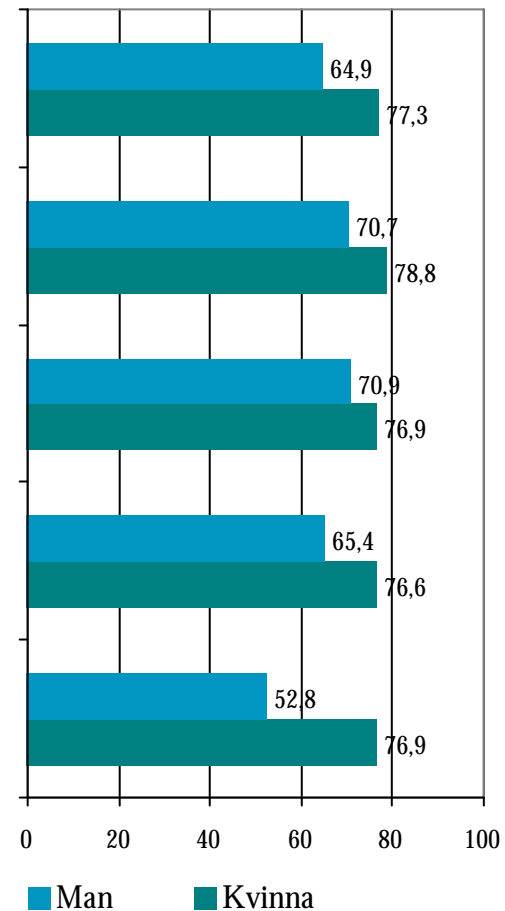
Företagens sociala ansvar

Varje företag skall se till att alla samarbetspartner som man valt följer principerna om ansvarsskyldighet och ärlighet.

Alla företag skall föra en öppen dialog med olika intressenter

Företagen skall i alla situationer fungera etiskt.

Jämlikhet baserad på kön skall råda i företagsledningen.

Företagens ekonomiska ansvar

Företagens ekonomiska ansvar

Medborgarorganisationer skadar inte företagens verksamhet.

I en konfliktsituation skall ägarnas förväntningar på avkastning inte gå före de anställdas väl.

Företaget skall inte vara lönsamt till vilket pris som helst.

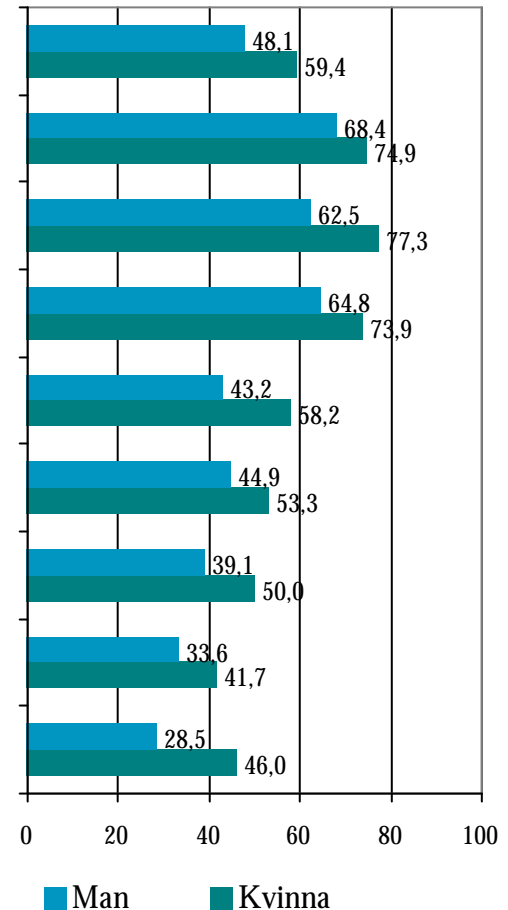
I Finland har fackföreningarna inte för mycket makt över arbetsförhållandena.

I företagsvärlden betonas inte finansiella värderingar och pengar för mycket.

Finländska företag borde inte ha friare händer än de f.n. har att avskeda dåliga anställda.

Man skall inte sänka beskattningen av finländska företag det skulle hota vår nuvarande välfärdsstatmodell.

Målsättningen för företaget skall inte i första hand vara att generera vinst till ägarna.

Hankeiternas ansvar för miljö och samhälle

Hankeiternas ansvar för miljö och samhälle

Jag skall tänka på miljön trots att individens betydelse är liten med tanke på ekosystemet.

Jag orkar orkar ängna mig åt återvinning.

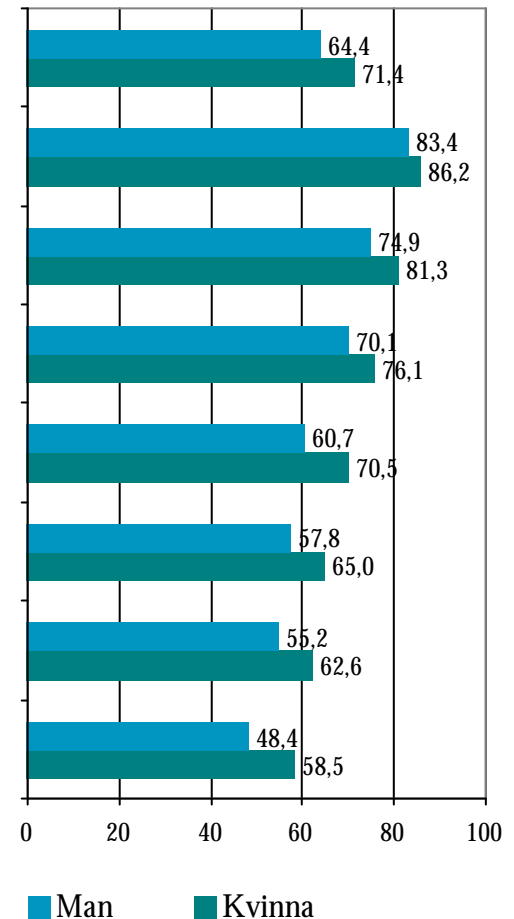
Jag är med i eller jag kan tänka mig att vara med i organisationers och sammanslutningars verksamhet som driver ett gemensamt väl (t.ex. studentkåren)

Jag tänker ofta på följderna av mina konsumtionsvanor.

Jag är intresserad av ursprunget hos en produkt som jag har köpt.

De som äger strandområden borde inte själva få bestämma till vad områdena används.

Jag ger gärna pengar till välgörenhet.

Hankeiternas normativa beteende

Hankeiternas normativa beteende

Samhälleliga normer upprätthåller ordningen trots att de begränsar mitt liv.

Jag vill främja jämlikhet.

Jag litar på utlänningar.

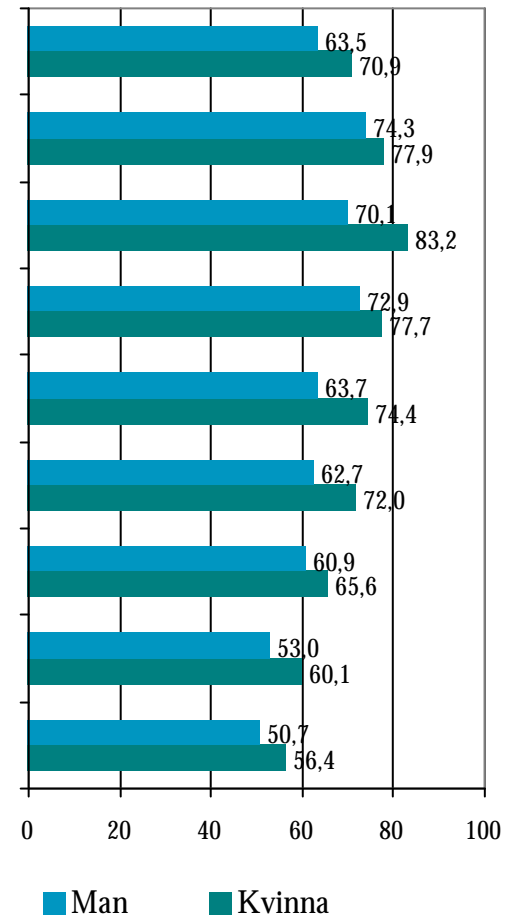
Jag skulle inte göra insider-affärer fastän jag hade insider-information.

Jag är inte redo att använda armbågstekniken fast det skulle vara det enda sättet att få makt.

Jag respekterar normer som man gemensamt godkänt och för deras skull är jag redo att ge avkall t.o.m. på mina egna fördelar.

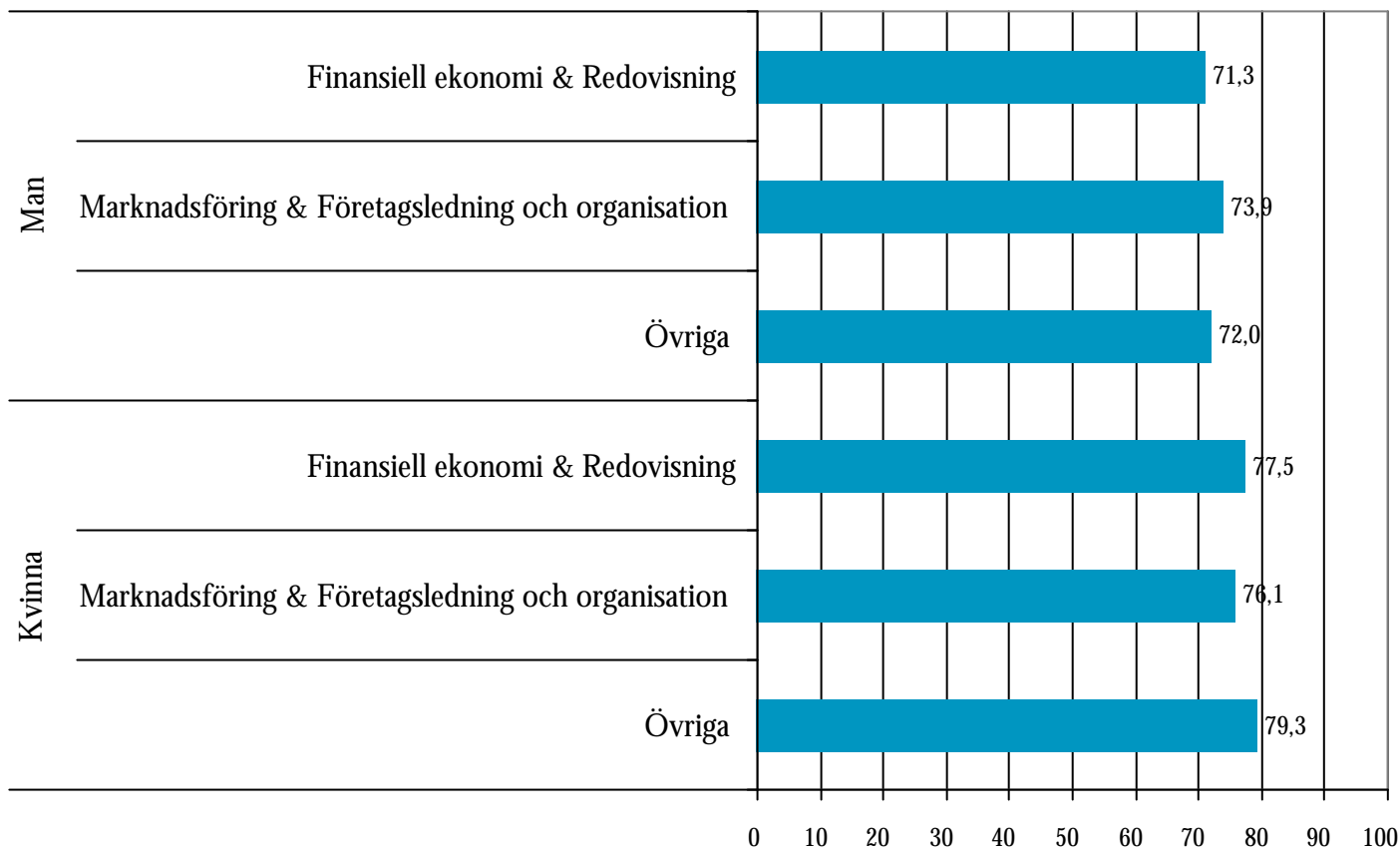
Trots att den finländska beskattningen är orimlig är jag inte redo att använda svart arbetskraft i någon situation.

Ifall studiestödscentralen inte direkt skulle få uppgifter om löneinkomster för studerande tycker jag att det skulle vara helt orimligt att inte meddela någon ifall jag under året skulle förtjäna mer än stödgränserna medger.

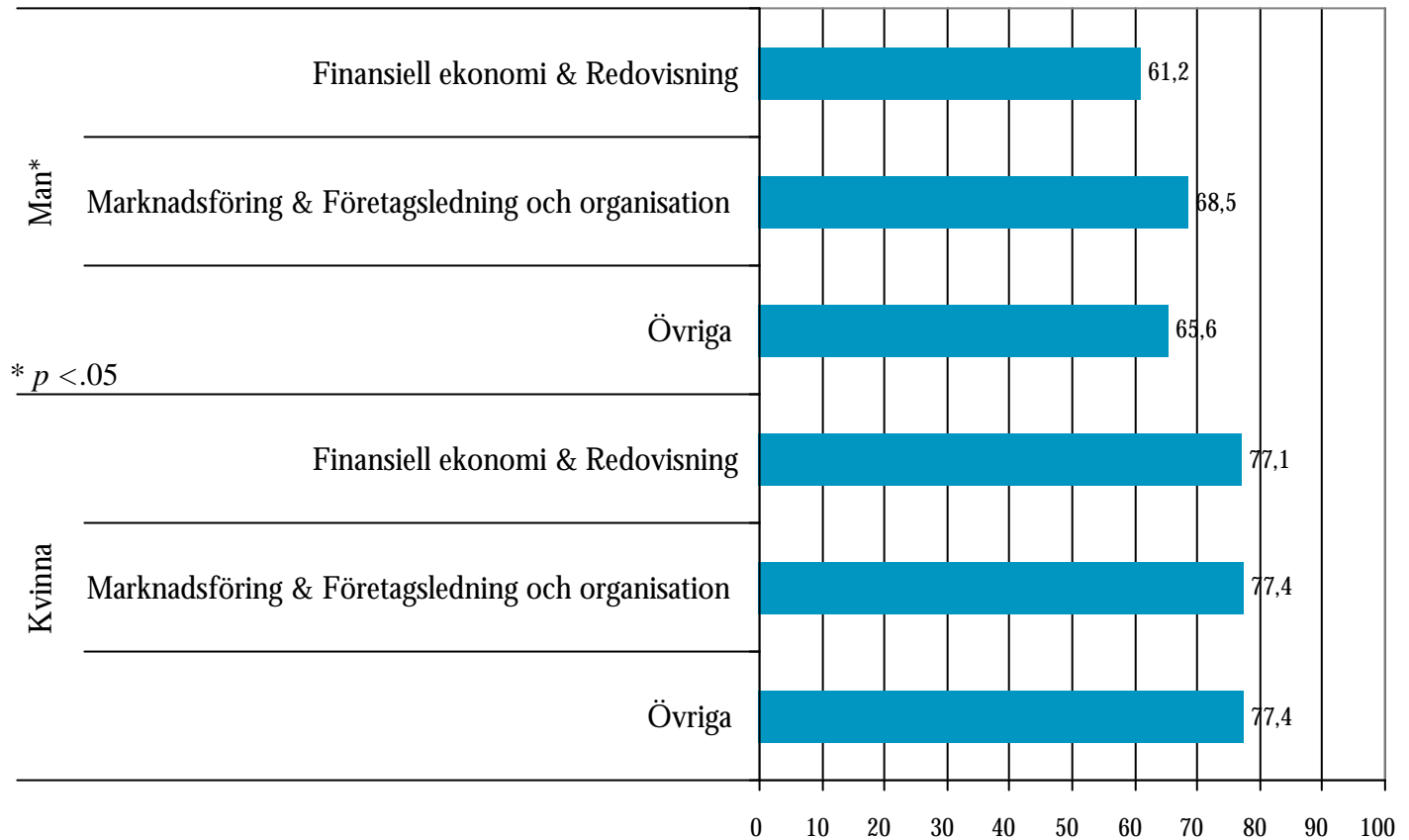

Hur huvudämne och kön påverkar resultaten

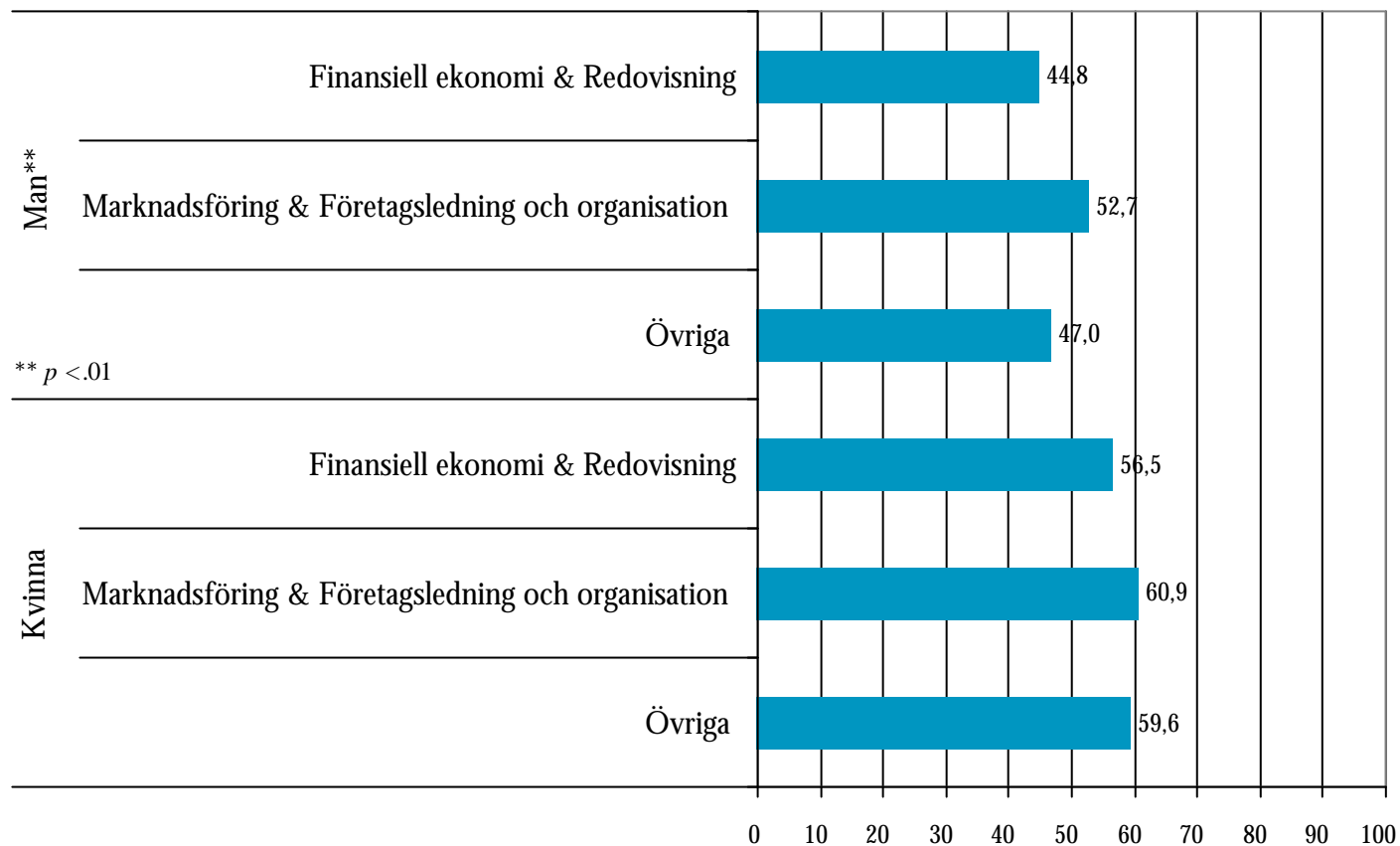
Företagens miljöansvar

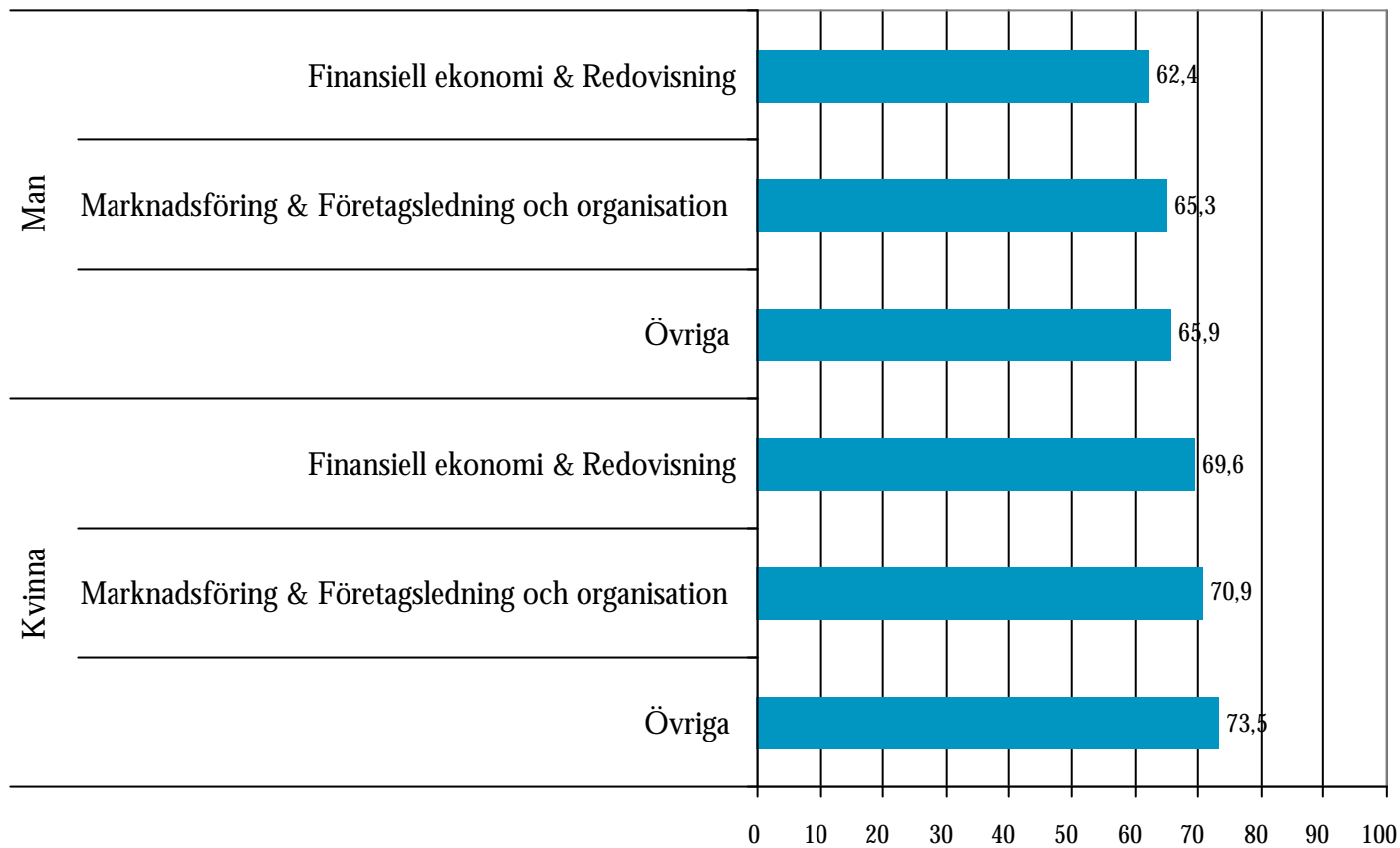
Företagens sociala ansvar

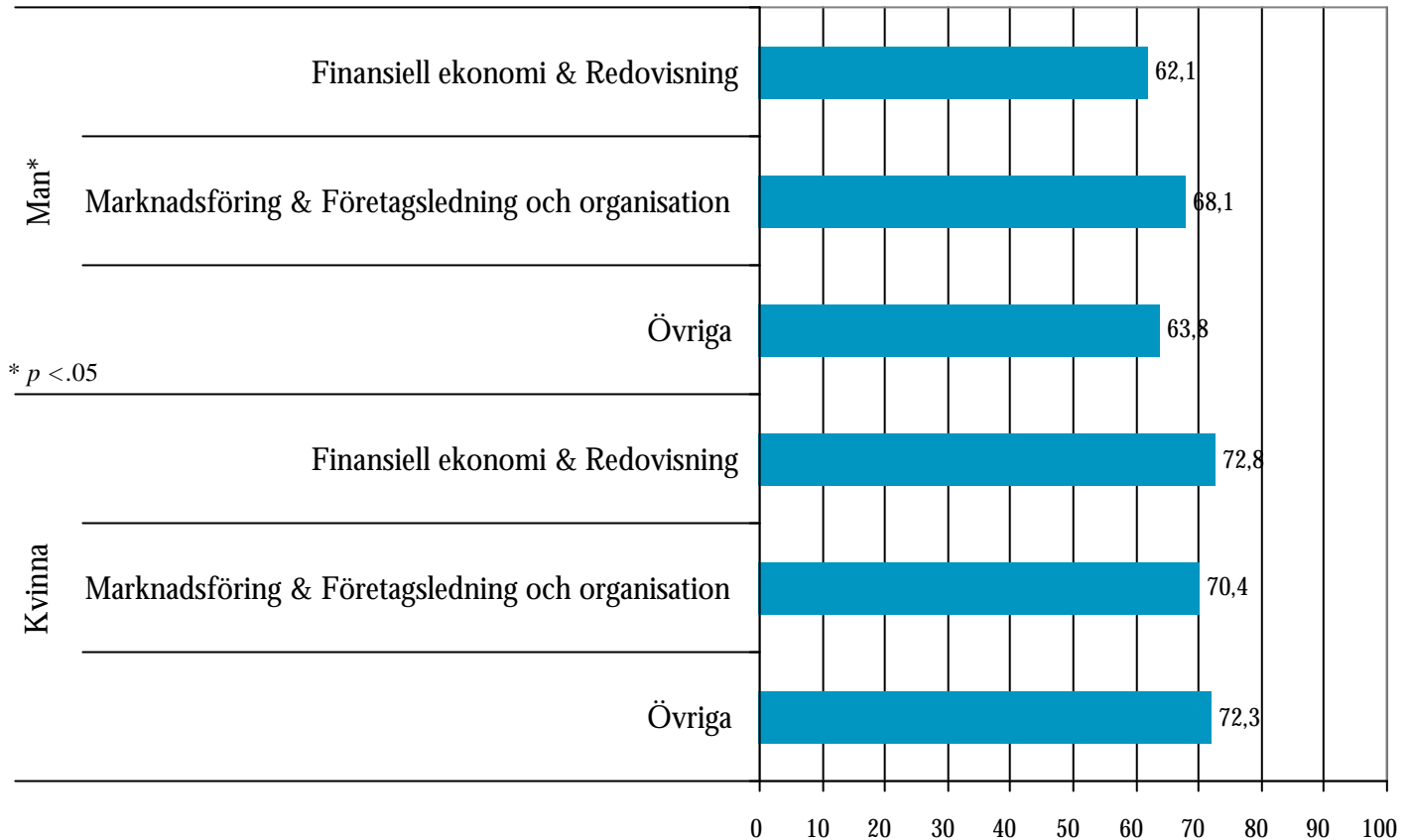
Företagens ekonomiska ansvar

Hankeiternas ansvar för miljö och samhälle

Hankeiternas normativa beteende

Sammanfattning

- Uppdelningen av samhällsansvar (miljöansvar, socialt ansvar och ekonomiskt ansvar) var motiverad då det gäller bedömningen av företagsverksamhet. Resultatet av kartläggningen visar tydligt att fenomenet existerar. På individnivån är en dylik uppdelning inte lika tydlig. Ansvarsdimensionerna fördelar sig i normativt beteende och aktiv handling – dvs. hur uppfattar de studerande att de borde handla enligt olika moraluppfattningar och regler respektive hur handlar de alturistiskt utan egen vinning.
- Av alla dimensioner av samhällsansvar har man på företagsnivån bäst tagit till sig miljöansvaret. Ämnet har diskuterats mest under de senaste åren i olika sammanhang och företagen har börjat satsa på miljöansvaret mer än tidigare, vilket i sin tur eventuellt har påverkat de studerandes synpunkter.
- Huvudämnet inverkar på respondenternas värderingar och syn på ansvar. De som studerar med finansiering som huvudämne har något hårdare värderingar än andra, vilket syns t.ex. då man granskar företagens ekonomiska ansvar. Skillnaden mellan de studerandes övriga huvudämnena var inte lika betydande. De studerandes åsikter påverkas inte signifikant av antal studieår, livssituation eller studieort.
- Av bakgrundsvariablerna är det könet som signifikant påverkar resultaten. När man begrundar företagets ansvar finns det en tydlig skillnad mellan kvinnors och mäns åsikter; kvinnorna värderar företagets ansvarsskyldighet högre än männen. Tendensen sågs tydligast vid företagets sociala ansvar. Åsikterna avvek mycket från varandra t.ex. gällande jämlikhet mellan könen i företagsvärlden.
- Då man granskar inverkan av kön och huvudämne på svaren kan man konstatera att för männens del inverkade huvudämnet signifikant på åsikterna om ansvarsskyldighet. Fenomenet syns i synnerhet vid företagets sociala och ekonomiska ansvar och hankeiternas normativa betende. Huvudämnet inverkade knappt alls på kvinnornas åsikter om ansvarsskyldighet.